

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงสำรวจและวิเคราะห์เอกสาร เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการใช้หลักสูตร เนื้อหาวิชา ครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์ดำเนินการดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 จำนวน 22 โรงเรียน และเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ หนังสือเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว และหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ครูผู้สอนและนักเรียนระบุว่าใช้ในการเรียนการสอน จำนวน 32 เล่ม ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว จำนวน 66 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 จำนวน 132 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน จำนวน 1 ชุด แบบสอบถามสำหรับนักเรียน จำนวน 1 ชุด แบบสังเกต จำนวน 1 ชุด และแบบวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 1 ชุด สำหรับการรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนส่งไปทั้งหมด 198 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ จำนวน 197 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.49 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนส่งไปทั้งหมด 132 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ จำนวน 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสังเกตได้ดำเนินการสังเกตการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา จำนวน 9 ครั้ง ในโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 32 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ก. สรุปข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

1.1 ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ สมรสแล้ว มีบุตร 1-2 คน วุฒิต่างทางการศึกษาสูงสุดส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 95.45 จบปริญญาตรี เป็นวิชาเอกวิทยาศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.18 ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 72.73 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษามาก่อน และประสบการณ์ในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 77.27 อยู่ระหว่าง 1-5 ปี

1.2 ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธ สมรสแล้ว มีบุตร 1-2 คน วุฒิต่างทางการศึกษาสูงสุดส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 95.45 จบปริญญาตรี เป็นวิชาเอกอื่น ๆ ได้แก่ พลศึกษา สังคมศึกษา ศิลปศึกษา ภาษาไทย พัฒนาการเด็กและครอบครัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.18 ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 54.55 เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษามาก่อน และประสบการณ์ในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 81.82 อยู่ระหว่าง 1-5 ปี

1.3 ครูผู้สอนวิชาแนะแนว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพโสด วุฒิต่างทางการศึกษาสูงสุดส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 90.48 จบปริญญาตรี เป็นวิชาเอกแนะแนวและวิชาเอกอื่น ๆ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ภาษาไทย ชีววิทยา และเทคโนโลยีทางการศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.86 เท่ากัน ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 61.90 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษามาก่อน และประสบการณ์ในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 85.71 อยู่ระหว่าง 1-5 ปี

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ สมรสแล้ว มีบุตร 1-2 คน วุฒิต่างทางการศึกษาสูงสุดส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 93.85 จบปริญญาตรี เป็นวิชาเอกอื่น ๆ ได้แก่ พลศึกษา สังคมศึกษา ศิลปศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาษาไทย ชีววิทยา ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ อาหารและโภชนาการ และพัฒนาการเด็กและครอบครัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.69 ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 60.00 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเพศ

ศึกษามาก่อน และประสบการณ์ในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 81.54 อยู่ระหว่าง 1-5 ปี

2. สภาพการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

2.1 การใช้หลักสูตร ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ระบุว่าโรงเรียนไม่จัดให้มีการนิเทศการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และแนะแนวส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศศึกษาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยได้มาจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมมากที่สุด และหลักสูตรน่าจะสัมพันธ์กับวิชาอื่น ส่วนครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศศึกษาจากการเรียนมาโดยตรง โดยได้มาจากเอกสารหลักสูตร และหนังสืออ่านเพิ่มเติมมากที่สุด นอกจากนี้ยังระบุว่าหลักสูตรน่าจะแยกเป็นรายวิชาต่างหาก ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา ส่วนใหญ่ขาดเอกสารประกอบการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา แต่ครูผู้สอนวิชาแนะแนวส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนจัดหาเอกสารประกอบการสอนประเภทหนังสือวิชาการให้ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศศึกษาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยได้มาจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมมากที่สุด หลักสูตรน่าจะสัมพันธ์กับวิชาอื่น นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่จัดให้มีการนิเทศการสอน แต่จัดหาเอกสารประกอบการสอนประเภทหนังสือวิชาการให้

2.2 เนื้อหาวิชา ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่จัดสอนทุกเนื้อหาตามหลักสูตร เนื้อหาที่สอนมากที่สุดคือ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา มุ่งสอนเนื้อหาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ โดยยึดความสอดคล้องจุดประสงค์ของหลักสูตร แต่ครูผู้สอนวิชาแนะแนวมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ โดยยึดความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคม นอกจากนี้ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ยังจัดสอนเนื้อหาเพิ่มเติมเรื่องอันตรายจากการทำแท้ง ส่วนครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาจัดสอนเนื้อหาเพิ่มเติมเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และครูผู้สอนวิชาแนะแนวจัดสอนเนื้อหาเพิ่มเติมเรื่องการเลือกคู่ครอง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มุ่งสอนเนื้อหาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ โดยยึดความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร จัดสอนทุกเนื้อหา ซึ่งเนื้อหาที่สอนมากที่สุดคือ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และมีการสอนเนื้อหาเพิ่มเติมเรื่องอันตรายจากการทำแท้ง และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

2.3 ครูผู้สอน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่ระบุว่า ลักษณะของครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาที่ดี จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นอย่างดี ก่อนทำการสอนครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และแนะแนว จะศึกษาเนื้อหาและเขียนบันทึกการสอนก่อน โดยยึดหลักสูตร และคู่มือครูเป็นหลัก แต่ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาจะศึกษาเนื้อหาและเขียนบันทึกการสอนก่อนทำการสอนโดยยึดหลักสูตรเป็นหลัก ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเพศศึกษาจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด แต่ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและแนะแนวได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเพศศึกษาจากนิตยสาร สำหรับเหตุผลที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษานั้น ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา ระบุว่าตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ส่วนครูผู้สอนวิชาแนะแนวระบุว่าตรงกับสาขาที่เรียนมา และสมัครใจที่จะสอน เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ก่อนทำการสอนครูผู้สอนส่วนใหญ่จะศึกษาเนื้อหาและเขียนบันทึกการสอนก่อน โดยยึดหลักสูตรเป็นหลัก เหตุผลที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาเนื่องจากตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา โดยได้รับความรู้เพิ่มเติมจากนิตยสารมากที่สุด ส่วนลักษณะของครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นอย่างดี

2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรเป็นหลัก สอนเนื้อหาตามความเป็นจริงเท่าที่รู้ โดยใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และสุขศึกษาจะทำการซักถามแล้วให้นักเรียนตอบปัญหา แต่ครูผู้สอนวิชาแนะแนวจะใช้กรณีตัวอย่างแล้วร่วมกันอภิปราย ครูผู้สอนวิชา สุขศึกษา และแนะแนวจะใช้การสอนหลายวิธีผสมผสานกัน และจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา โดยการบริการแนะแนวให้คำปรึกษา แต่ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์จะใช้สื่อประกอบการสอนเท่านั้น และไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาให้กับนักเรียน เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรเป็นหลัก ใช้การสอนหลายวิธีผสมผสานกัน เน้นการซักถาม แล้วให้นักเรียนตอบปัญหา ซึ่งหลักในการสอนยึดความจริงเท่าที่รู้ โดยไม่มีการหลอกลวงนักเรียน ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาโดยการบริการแนะแนวให้คำปรึกษา

2.5 สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนตามโอกาสและความสะดวก โดยยึดเกณฑ์สอดคล้องกับเนื้อหา และนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ยังให้นักเรียนศึกษาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องกายวิภาคและสรีรวิทยาของมนุษย์ การตั้งครรภ์และการคลอด ส่วนครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาให้นักเรียนศึกษาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา เพศและเพศศึกษา สำหรับครูผู้สอนวิชาแนะแนวให้นักเรียนศึกษาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนตามโอกาส

และความสะดวก โดยยึดเกณฑ์ความสอดคล้องกับเนื้อหา นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนการสอน และให้นักเรียนศึกษาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา

2.6 การวัดและประเมินผล ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่วัดและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่สอน โดยครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ใช้วิธีการทดสอบแบบปรนัยเป็นระยะ ๆ แล้วแต่ความเหมาะสม แต่ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาจะใช้วิธีการทดสอบแบบปรนัยในช่วงปลายภาคเรียน และครูผู้สอนวิชาแนะแนวใช้การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม สำหรับการวัดและประเมินผลนั้นครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์จะทำการวัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไปพร้อมกับเนื้อหาอื่น คิดเป็นร้อยละ 6-10 ของเนื้อหาทั้งหมด ส่วนครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาจะทำการวัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไปพร้อมกับเนื้อหาอื่น คิดเป็นร้อยละ 11-15 ของเนื้อหาทั้งหมด และครูผู้สอนวิชาแนะแนวจะทำการวัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไปพร้อมกับเนื้อหาอื่น คิดเป็นร้อยละ 16-20 ของเนื้อหาทั้งหมด ข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลนั้นครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และสุขศึกษาจะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนครูผู้สอนวิชาแนะแนวจะนำข้อมูลที่ได้ไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่วัดและประเมินผล โดยใช้วิธีการทดสอบแบบปรนัยเป็นระยะ ๆ แล้วแต่ความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาที่สอน โดยทำการวัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไปพร้อมกับเนื้อหาอื่น คิดเป็นร้อยละ 11-15 ของเนื้อหาทั้งหมด ข้อมูลที่ได้จะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

3.1 การใช้หลักสูตร ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและแนะแนว ส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นไปตามหลักสูตร แต่ไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เอกสารหลักสูตรมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะหนังสืออ่านเพิ่มเติม นอกจากนี้ครูผู้สอนวิชาแนะแนวยังระบุว่าเนื้อหาในหลักสูตรยังไม่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันด้วย ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และสุขศึกษาระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าทำกรณีศึกษาเนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการสอนเพศศึกษา แต่ครูผู้สอนวิชาแนะแนวระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการสอนและเข้านิเทศการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นไปตามหลักสูตร แต่ไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เอกสารหลักสูตรมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะหนังสืออ่านเพิ่มเติม นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้านิเทศการสอนเนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการสอน

เพศศึกษาอีกด้วย

3.2 เนื้อหาวิชา ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่ระบุว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีน้อยเกินไป ไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ให้ความสำคัญกับเรื่องการปรับตัวทางเพศเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นน้อยเกินไป และให้ความสำคัญกับเรื่องอวัยวะสืบพันธุ์มากเกินไป ส่วนครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาให้ความสำคัญกับเรื่องการปรับตัวทางเพศเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นน้อยเกินไป และให้ความสำคัญกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากเกินไป สำหรับครูผู้สอนวิชาแนะแนว ให้ความสำคัญกับเรื่องการเลือกคู่ครองและการแต่งงานน้อยเกินไป และให้ความสำคัญกับเรื่องอวัยวะสืบพันธุ์มากเกินไป นอกจากนี้ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และแนะแนวยังมีภาระในการค้นคว้าเนื้อหาเพิ่มเติม เรื่องการผสมเทียมอีก เนื่องจากเนื้อหาขาดความสมบูรณ์ ส่วนครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามีภาระในการค้นคว้าเนื้อหาเพิ่มเติมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการผสมเทียม เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ระบุว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีน้อยเกินไป ไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับเรื่องการปรับตัวทางเพศเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นน้อยเกินไป และให้ความสำคัญกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากเกินไป นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาที่ขาดความสมบูรณ์จนเป็นภาระในการค้นคว้าเพิ่มเติมอีก คือเรื่องการผสมเทียม

3.3 ครูผู้สอน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา แต่มีปัญหาในเรื่องการสอนเนื่องจากไม่มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาดีพอ และไม่กล้าสอนเนื้อหาบางเรื่อง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา แต่มีปัญหาในเรื่องการสอนเนื่องจากไม่มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาดีพอ และไม่กล้าสอนเนื้อหาบางเรื่อง

3.4 กิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอน ใช้วิธีการสอนแบบใหม่ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์เตรียมการสอนได้เต็มที่ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เต็มที่ แต่ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา และแนะแนวเตรียมการสอนได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดแคลนเอกสารหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่เช่นเดียวกัน เนื่องจากขาดแคลนเอกสารหลักสูตร เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอน และใช้วิธีการสอนแบบใหม่ แต่ครูผู้สอนยังมีปัญหาในเรื่องเตรียมการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดแคลนเอกสารหลักสูตร

3.5 สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่ระบุว่าโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนให้บริการ ครูมีความรู้ ทักษะ และใช้สื่อประกอบการเรียน

การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา แต่สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่ทันสมัย เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ระบุว่าโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนให้บริการ ครูมีความรู้ ทักษะ และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา แต่สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่ทันสมัย เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อ

3.6 การวัดและประเมินผล ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว ส่วนใหญ่วัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาอย่างทั่วถึง มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ และเลือกใช้เครื่องมือวัดผลได้สอดคล้องกับเนื้อหา นอกจากนี้ยังนำเอาผลการเรียนของนักเรียนไปปรับปรุงการสอนด้วย เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่วัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาอย่างทั่วถึง มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ และเลือกใช้เครื่องมือวัดผลได้สอดคล้องกับเนื้อหา นอกจากนี้ยังนำเอาผลการเรียนของนักเรียนไปปรับปรุงการสอนด้วย

4. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

4.1 ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่ระบุว่า ควรยึดหลักสูตรเป็นหลักในการสอน เนื้อหาควรมีมากขึ้น ครูผู้สอนควรได้รับการอบรมก่อนที่จะทำการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และควรมีกิจกรรมเสริม นอกจากนี้สื่อการเรียนการสอนควรจัดให้มีเพียงพอ และควรวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

4.2 ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ส่วนใหญ่ระบุว่าควรมีการนิเทศการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ควรเพิ่มเวลาเรียนและเนื้อหาให้มากขึ้น ครูผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาหรือควรได้รับการอบรมก่อนที่จะสอน มีการเตรียมการสอน กิจกรรมหลากหลาย นักเรียนสนใจ และควรจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ควรจัดให้มีคู่มือในการวัดและประเมินผลด้วย

4.3 ครูผู้สอนวิชาแนะแนวส่วนใหญ่ระบุว่า ควรแยกเพศศึกษาออกมาเป็นวิชาเฉพาะ ควรมีคู่มือในการสอน เนื้อหาและเวลาเรียนควรเพิ่มมากขึ้น ครูผู้สอนควรได้รับการอบรมก่อนที่จะทำการสอน นอกจากนี้สื่อการเรียนการสอนควรจัดให้มีเพียงพอ และควรวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ระบุว่าควรเพิ่มเนื้อหา และเวลาเรียนให้มากขึ้น ครูผู้สอนควรได้รับการอบรมก่อนที่จะทำการสอน ควรมีการเตรียมการสอน จัดกิจกรรมหลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกิจกรรมเสริม นักเรียนสนใจ นอกจากนี้สื่อการเรียนการสอนควรจัดให้มีเพียงพอ และควรวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข. สรุปผลข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับนักเรียน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 15 ปี เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 70.5

2. สภาพการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

2.1 เนื้อหาวิชา นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ในวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว มีเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเรียนทุกเรื่อง โดยวิชาวิทยาศาสตร์ ให้เรียนเรื่องการเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์มากที่สุด วิชาสุขศึกษาเรียนเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจของวัยรุ่น การมีประจำเดือน และฝันเปียกมากที่สุด วิชาแนะแนวเรียนเรื่องการรู้จักตนเองเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นมากที่สุด ในวิชาวิทยาศาสตร์มีการจัดสอนเนื้อหาเพิ่มเติมโดยสอนเรื่องความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศมากที่สุด ส่วนวิชาสุขศึกษามีการจัดสอนเนื้อหาเพิ่มเติมโดยสอนเรื่องการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศมากที่สุด และวิชาแนะแนวก็จัดสอนเพิ่มเติมเหมือนกัน โดยสอนเรื่องการวางแผนครอบครัวมากที่สุด นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ยังต้องการให้ครูสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการคุมกำเนิด การเลือกคู่ครองและการแต่งงาน

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าวิธีสอนที่ครูวิทยาศาสตร์ใช้ในการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามากที่สุด คือ การซักถามแล้วให้นักเรียนตอบปัญหา ส่วนวิธีสอนที่ครูสุขศึกษาใช้ในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามากที่สุด คือ การบรรยายแล้วให้นักเรียนจดสาระสำคัญไว้ สำหรับวิธีสอนที่ครูแนะแนวใช้ในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามากที่สุด คือ การซักถามแล้วให้นักเรียนตอบปัญหา สำหรับลักษณะภาษาที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด คือ การใช้ภาษาง่าย ๆ ไม่กำกวม นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่จัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา

2.3 สื่อการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าครูผู้สอนใช้หนังสือเรียนเป็นสื่อประกอบการเรียนสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์มีการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องความรู้เรื่องเพศมากที่สุด แต่วิชาสุขศึกษา และแนะแนวไม่มีการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนการสอน สำหรับสื่อการเรียนการสอนที่ครูใช้แล้วนักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจและสนใจเรียนมากขึ้น คือ รูปภาพ

2.4 การวัดและประเมินผล นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าครูผู้สอนวัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไปพร้อมกับเนื้อหาอื่น ๆ ในวิชาเดียวกัน โดยครอบคลุมเนื้อหาที่สอนมากที่สุด สำหรับวิธีการที่ครูผู้สอนใช้วัดและประเมินผลมากที่สุด คือ การใช้แบบทดสอบ

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

3.1 เนื้อหาวิชา นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ในวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว มีความเหมาะสม นอกจากนี้ครูยังจัดสอนได้เพียงพอกับความต้องการ และสอนเนื้อหาครบทุกเรื่อง

3.2 กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาได้สร้างความสนใจ

3.3 สื่อการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า ครูผู้สอนใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไม่สม่ำเสมอ ทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาบางเรื่องดีพอ

4. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาให้มากขึ้น ควรใช้ภาษาง่าย ๆ มีเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ใช้สื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น และควรวัดและประเมินผลเนื้อหาหลังการสอนทุกครั้ง

ค. สรุปข้อมูลจากแบบสังเกต

ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ใช้การบรรยายแล้วให้นักเรียนจดสาระสำคัญไว้มากที่สุด ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาใช้การซักถามแล้วให้นักเรียนตอบปัญหา และบรรยายแล้วให้นักเรียนจดสาระสำคัญไว้ และครูแนะแนวใช้การซักถามแล้วให้นักเรียนตอบปัญหามากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การบรรยายแล้วให้นักเรียนจดสาระสำคัญไว้ นักเรียนมีความสนใจ และตั้งใจเรียนทุกคน ครูผู้สอนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามปัญหาข้อสงสัยในระหว่างการเรียนการสอนมากที่สุด ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนจะเป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ห้องเรียนไม่มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้รูปภาพเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ครูผู้สอน

วิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่ใช้รูปภาพ และสไลด์ เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้รูปภาพเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ทุกคนได้วัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาโดยวิธีการตอบคำถามปากเปล่า ทำแบบทดสอบปรนัยและอัตนัย ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่วัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาโดยวิธีการตอบคำถามปากเปล่า และทำแบบทดสอบปรนัย ครูผู้สอนวิชาแนะแนวส่วนใหญ่ไม่วัดและประเมินผล เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่วัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา โดยใช้วิธีการตอบคำถามปากเปล่า และทำแบบทดสอบปรนัยมากที่สุด

บรรยากาศการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นการให้ความรู้ เป็นกันเองกับนักเรียน ครูผู้สอนบางคนใช้คำศัพท์เฉพาะเมื่อกล่าวถึงเพศ เช่น พระเอกมาพบกับนางเอก โดยที่พระเอก หมายถึง ตัวอสุจิของเพศชาย และนางเอก หมายถึง ไข่ของเพศหญิง เป็นต้น

ง. สรุปข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสาร

เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในหนังสือเรียน ด้านชีววิทยาส่วนใหญ่จะเน้นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ด้านสุขวิทยาจะเน้นสุขปฏิบัติเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ ข้อควรปฏิบัติขณะมีประจำเดือน และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ด้านจิตวิทยาจะเน้นการปรับตัวทางเพศเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และด้านสังคมวิทยาจะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากที่สุด

เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านชีววิทยาส่วนใหญ่จะเน้นการตั้งครรภ์และการคลอด ด้านสุขวิทยาจะเน้นข้อควรปฏิบัติขณะมีประจำเดือน ด้านจิตวิทยาจะเน้นความรัก และด้านสังคมวิทยาจะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากที่สุด

เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในหนังสือเรียน ส่วนใหญ่จะมีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นร้อยแก้ว ในด้านสาระความรู้ มีภาพประกอบ สำหรับเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในหนังสืออ่านเพิ่มเติมทุกเล่มจะมีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นร้อยแก้ว โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องสาระความรู้ และมีภาพประกอบเนื้อหา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการใช้หลักสูตร

1.1 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาด้วยตนเอง โดยศึกษาจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตร คู่มือครู และหนังสือเรียนมีไม่เพียงพอ อีกทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในหนังสือเรียนมีน้อย ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติมเพิ่มขึ้น เพื่อที่ครูผู้สอนจะได้มีความรู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี และมีความมั่นใจในการสอน

1.2 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการนิเทศเมื่อมีปัญหาในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาเพียงพอ หรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา จึงทำให้การนิเทศการสอนไม่มี โดยปกติแล้วการนิเทศการสอนถือว่ามีผลสำคัญมาก และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับครูผู้สอน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการนิเทศการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาเพิ่มมากขึ้น

1.3 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ในวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว เข้าด้วยกัน ต่างคนต่างสอน จึงทำให้การเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาบรรลุตามหลักสูตรได้ยาก เนื่องจากเนื้อหาบางเรื่องซ้ำซ้อนกันบ้าง บางเรื่องมีมากเกินไป บางเรื่องมีน้อยเกินไป หรือเนื้อหาบางเรื่องไม่มี ดังนั้นจึงน่าจะแยกเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาออกมาเป็นวิชาเฉพาะต่างหาก เพื่อบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ ให้กลมกลืนกัน ดังคำกล่าวของ ไอรา แอล ไรส์ (Ira L. Reiss, 1967) ที่ว่า ควรจัดสอนเพศศึกษาแยกเป็นวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ และสอดคล้องกับ วาสนา ศีลากร (2520) ที่ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษานี้มีมากมาย และจำเป็นเทียบเท่าวิชาอื่น ๆ ดังนั้นจึงควรจัดแยกเพศศึกษาออกมาเป็นวิชาเฉพาะต่างหาก เพื่อที่นักเรียนจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศได้อย่างสมบูรณ์

2. ด้านเนื้อหาวิชา

2.1 เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีน้อยเกินไป ทั้งนี้อาจมาจากสังคมไทยไม่ยอมรับเกี่ยวกับเพศศึกษา ถือว่าเป็นเรื่องปกปิดน่าละอายที่จะนำมากล่าวถึง เมื่อมีการนำเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา มาบรรจุลงในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อจัดให้มีการเรียนการสอนนั้น จึงทำให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาน้อยเกินไป ไม่สนองต่อความต้องการของนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องลักเพศ ไม่ปรากฏว่ามีการสอนเลย ทั้ง ๆ ที่กำลังเป็นปัญหาอย่างมาก รวมทั้งการป้องกันแก้ไขเมื่อมีปัญหาเรื่องนี้เกิดขึ้น

2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นที่เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นระยะเวลากว่า 6 ปี เนื้อหาที่จัดให้เรียนในช่วงเวลานั้น อาจมีความเหมาะสม แต่เมื่อเวลาได้หมุนเวียนมาเป็นปัจจุบันเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สภาพการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การสื่อสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งของโลกเป็นไปอย่างง่ายดาย ทำให้สภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาที่จัดให้นักเรียนจึงอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาขาดความสมบูรณ์จนเป็นภาระแก่ครูผู้สอน ทั้งนี้เนื่องจากว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาโดยตรง หรือได้รับการอบรมมา ทำให้การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาที่มีความละเอียดอ่อนเป็นเรื่องยากขึ้นมากขึ้น เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาที่จะให้ครูผู้สอนได้ศึกษาหาความรู้ก่อนที่จะนำไปสอนนักเรียนนั้นหาได้ค่อนข้างยาก จึงเป็นการสร้างความลำบากให้กับครูผู้สอน ในการไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ

3. ด้านครูผู้สอน

3.1 ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว มาโดยตรง ประกอบกับไม่ได้รับการอบรมมาก่อน จึงทำให้การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษายากที่จะประสบความสำเร็จ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ เพราะครูผู้สอนเหล่านี้ไม่มีพินความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และไม่รู้จักเทคนิควิธีในการสอน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงน่าจะจัดครูที่เรียนจบสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว มาสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา และควรที่จะให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนที่จะทำการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ไอร่า แอล ไวส์ (Ira L. Reiss, 1967) ที่ว่า ครูที่สอนควรจะได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้องเสียก่อน และ สาราญ เพชรจอม (2518) ก็กล่าวว่า ในปัจจุบันนักเรียนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ และเป็นการยากที่จะทราบว่าแหล่งใดให้ความรู้ที่ถูกต้อง ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรที่จะมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นอย่างดี

3.2 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่กล้าสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาบางเรื่อง ได้แก่ การสืบพันธุ์ ความผิดปกติทางเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากค่านิยมของสังคมไทย ที่เห็นว่า การกล่าวถึงเรื่องเพศเป็นเรื่องที่น่าละอาย เป็นเรื่องหยาบ จึงทำให้ครูผู้สอนไม่กล้าสอนเนื้อหาบางเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา ศีลากร (2520) ที่ว่า ครูไม่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาบางเรื่อง เนื่องจากมีความอาย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามาหาวิธีการเพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนเหล่านั้น

3.3 ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง แม้จะสมรสแล้ว และมีบุตรหลายคน เมื่อมาสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาก็ยังทำให้การสอนเพศศึกษาไม่บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะสังคมไทยกำหนดให้เพศหญิงมีความอ่อนโยน สงบงาม เรียบร้อย ดังที่ สมหวัง เล็กน้อย (2516) ได้กล่าวว่า เพศหญิงมักจะถูกรับชมให้อยู่ในกรอบประเพณี ทำให้มีอิสระในการกล้าพูดกล้าทำน้อยกว่าชาย และสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุรางค์ศรี เพ้าสวัสดิ์ (2513) ที่ว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยเรา ถือว่าเพศหญิงจะต้องมีความเรียบร้อย ไม่เหมือนเพศชายที่กล้าแสดงออกในเรื่องเพศมากกว่า จึงทำให้ครูผู้สอนเหล่านั้นไม่กล้าสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาเท่าที่ควร และที่สำคัญยังมีครูโสดอีกหลายคนที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ซึ่งนอกจากจะขาดประสบการณ์แล้ว ยังอาย ไม่กล้าที่จะสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาบางเรื่องอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา ศีลากร (2520) ที่ว่า เหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากครูผู้สอนมีความอายที่จะอธิบายหรือตอบคำถามนักเรียน และสอดคล้องกับ มยุรี ภูงามทอง (2534) ที่ว่า ครูที่แต่งงานและมีบุตรแล้ว จะสอนเพศศึกษาได้ดีกว่าครูที่เป็นโสด

4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาส่วนใหญ่เตรียมการสอนได้ไม่เต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากว่าขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม จึงทำให้การเตรียมการสอนด้อยประสิทธิภาพลง ดังนั้นโรงเรียนจึงน่าจะจัดหาเอกสารหลักสูตร หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ไว้ให้บริการแก่ครูผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางและเตรียมการสอนให้ดียิ่งขึ้น

4.2 ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการซักถาม แล้วตอบปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ ยูนิ รุ่งแจ้ง (2533) ที่กล่าวว่า วิธีสอนที่ครูผู้สอนเพศศึกษาใช้ส่วนใหญ่ คือ อภิปรายประกอบการซักถาม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากว่าเป็นวิธีสอนที่ง่าย สะดวกแก่ครูผู้สอน และไม่ต้องเป็นภาระในการใช้สื่อการเรียนการสอนมากอีกด้วย เพราะเท่าที่เป็นอยู่ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะมีจำนวนชั่วโมงสอนมาก และยังมีงานพิเศษอย่างอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำ ดังนั้นวิธีการที่ครูผู้สอนใช้จึงเป็นการซักถาม แล้วตอบปัญหาของนักเรียน ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนจึง

นำที่จะหาวิธีการสอนใหม่ ๆ เข้ามาบูรณาการการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาให้มากขึ้น

4.3 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่จัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากว่าครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริม หรือไม่มีเวลา เนื่องจากมีจำนวนชั่วโมงสอนมาก หรือได้รับมอบหมายให้ทำงานอย่างอื่นนอกเหนือจากการสอนตามปกติ จึงทำให้ครูผู้สอนไม่จัดกิจกรรมเสริมความรู้กัน โดยสภาพความเป็นจริงแล้วการเรียนการสอนเนื้อหาในชั่วโมงตามปกติจะได้ผลในระดับหนึ่งเท่านั้น หากมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาให้กับนักเรียนแล้ว การเรียนการสอนก็จะประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนจึงน่าจะหาเวลาจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาให้กับนักเรียนด้วย

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน

5.1 สื่อการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีไม่เพียงพอ และที่มีอยู่ก็เก่าไม่ทันสมัย จึงทำให้การเรียนการสอนไม่ได้รับความสนใจนักเรียนเท่าที่ควร ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากว่าขาดงบประมาณในการจัดซื้อ และสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษาตามท้องตลาดที่จะนำมาประกอบการสอนก็หายาก เพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องที่สังคมปกปิด ไม่ค่อยกล่าวถึง สื่อการเรียนการสอนจึงไม่ค่อยมี ดังนั้นครูผู้สอนจึงน่าจะผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใช้เอง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีอำนาจในกรมควรจะสนับสนุนจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนน่าจะตั้งตู้รับบริจาคสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วย

5.2 ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนการสอนตามความสะดวกและโอกาส จึงทำให้นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาบางเรื่องดีพอ และเป็นเหตุให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากว่าครูผู้สอนไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนก่อน หากมีเวลาก็นำมาใช้ หรือสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่เพียงพอ และไม่ทันสมัยจึงไม่นำมาใช้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงน่าจะใช้สื่อการเรียนการสอนในเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อที่จะช่วยเพิ่มความสนใจ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบางเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

5.3 ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน เนื่องจากไม่มีการจัดป้ายนิเทศ มุมหนังสือ หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวกับเพศศึกษาในห้องเรียนไว้ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากว่าครูผู้สอนไม่มีเวลา เพราะมีชั่วโมงสอนมาก และได้รับมอบหมายให้ทำงานอื่นในโรงเรียนด้วย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงน่าจะจัดชั่วโมงสอนให้ครูอย่างเหมาะสม หรือครูผู้สอนอาจจะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาก็ได้ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระ

5.4 หนังสือเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับเพศศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นร้อยแก้ว ด้านสาระความรู้ และมีภาพประกอบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากว่าลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีความละเอียดอ่อนยากแก่การทำความเข้าใจจึงจำเป็นต้องมีภาพประกอบเนื้อหาด้วย

6. ด้านการวัดและประเมินผล

6.1 ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ส่วนใหญ่จะวัดและประเมินผลโดยใช้การทดสอบแบบปรนัย การสังเกต และการตอบคำถามปากเปล่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีความละเอียดอ่อน การที่จะใช้วิธีการวัดและประเมินผลเพียงอย่างเดียว อาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้การวัดและประเมินผลหลาย ๆ อย่างประกอบกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุพิน รุ่งแจ้ง (2533) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเนื้อหาเพศศึกษาครูผู้สอนใช้วิธีการหลายอย่างประกอบกัน

6.2 ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาส่วนใหญ่จะวัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไปพร้อมกับเนื้อหาอื่นในวิชาเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากว่าครูผู้สอนไม่มีเวลา เพราะต้องรับผิดชอบงานอื่นนอกเหนือจากการสอนตามปกติ จึงทำให้ครูผู้สอนต้องวัดและประเมินผลเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาไปพร้อมกับเนื้อหาอื่น โดยครอบคลุมเนื้อหาที่มีการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรจัดส่งครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และแนะแนว เข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับเพศศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพศศึกษาให้มากขึ้น
2. ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อเอกสารหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษาให้มากขึ้น
3. ควรให้บริการในเรื่องแหล่งความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษานอกเหนือจากที่มีอยู่ในโรงเรียนแก่ครูผู้สอนและนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในทุกวิชา ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อดูว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีความซ้ำซ้อนกัน

เรื่องใด มีอย่างน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุงเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในแต่ละวิชาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาในทุกวิชา ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อดูว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามีหรือไม่ และมีอย่างน้อยเพียงใด

3. ควรทำการวิจัย ติดตามผล นักเรียนที่สำเร็จหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ว่านำความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างน้อยเพียงใด